

Sygnatura akt II Ca 1001/19, II Cz 1060/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 listopada 2020 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Lucyna Rajchel
Sędziowie:	Liliana Kaltenbek Barbara Kursa

po rozpoznaniu w dniu 12 listopada 2020r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. W.

przeciwko A. O.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Wieliczce z dnia 7 stycznia 2019 r., sygnatura akt I C 746/18 oraz zażalenia powódki na postanowienie Sądu Rejonowego w Wieliczce z dnia 14 lutego 2019 r., sygnatura akt I C 746/18

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść:

„I. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 600 zł (sześćset złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

III. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1644 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.”;

2. oddala dalej idącą apelację i oddala zażalenie.

SSO Liliana Kaltenbek SSO Lucyna Rajchel SSO Barbara Kursa

Sygnatura akt II Ca 1001/19, II Cz 1060/19

UZASADNIENIE

Powódka M. W. wniosła o zasądzenie od pozwanego A. O. kwoty 8.571,93 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 20 lipca 2010 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu.

Na poparcie swych żądań powódka podała, że pozwany bezpodstawnie zasiedział nieruchomości ojca powódki. Po prawomocnym zakończeniu sprawy powódka dokonała zapłaty zasądzonych od niej kosztów postępowania w kwocie 600 zł. Pomimo tego pozwany, w celu doprowadzenia do rozstroju zdrowia powódki oraz obciążenia jej nieuzasadnionymi kosztami sądowymi i komorniczymi - skierował wniosek o wszczęcie egzekucji. Po otrzymaniu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji powódka w dniu 16 sierpnia 2010 r. wymagała doraźnej pomocy na SOR. Otrzymane wezwanie ograniczało wolność powódki, która została zobowiązana do powiadamiania o każdej, dłuższej niż miesiąc, zmianie miejsca zamieszkania. Komornik zablokował rachunki bankowe powódki, co podważało wiarygodność powódki względem banków. Na dochodzoną pozwem kwotę składały się: 7.500 zł zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, 1.026,93 zł wyegzekwowane przez Komornika oraz 45 zł za zdjęcie blokad z rachunków bankowych.

W odpowiedzi na pozew pozwany A. O. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki kosztów procesu.

Zarzucał, że żądanie pozwu jest przedawnione, gdyż o ewentualnej szkodzie powódka dowiedziała się najpóźniej w 2010 r. Co więcej, powódka nie wykazała poniesienia szkody ani związku przyczynowego między działaniem pozwanego a hipotetyczną szkodą, nie podjęła również żadnych środków obrony przeciwko toczącej się egzekucji, w szczególności nie wniosła powództwa przeciwegzekucyjnego.

Wyrokiem z dnia 7 stycznia 2019 r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo (pkt I.) i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.817 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt II.).

Orzeczenie zapadło na tle następujących, uznanych za bezsporne, faktów:

Postanowieniem z dnia 8 lutego 2008 r. (sygn. akt I Ns 226/05) w sprawie z wniosku A. O. przy uczestnictwie m.in. M. W. Sąd Rejonowy w Wieliczce stwierdził nabycie przez pozwanego w drodze zasiedzenia działki nr (...) objętej księgą wieczystą (...). Apelacja powódki od tego postanowienia została oddalona przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 22 stycznia 2009 r. Od apelującej na rzecz wnioskodawcy została zasądzona kwota 300 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Postanowieniem z dnia 14 grudnia 2009 r. (sygn. akt III CSK 225/09) Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej M. W. oraz zasądził od niej na rzecz A. O. kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. W dniu 20 maja 2010 r. Sąd Rejonowy w Wieliczce nadał klauzulę wykonalności w zakresie kosztów postępowania zasądzonych w sprawie III CSK 225/09. W dniu 20 lipca 2010 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Wieliczce S. S. skierował do powódki zawiadomienie o wszczęciu egzekucji w sprawie o sygn. Km 2039/10. W toku egzekucji komornik dokonał zajęcia rachunków bankowych powódki w (...) Banku oraz M.. Akta egzekucyjne zostały przekazane do archiwum celem ich zniszczenia. W dniu 16 sierpnia 2010 r. powódce udzielono pomocy w szpitalnym oddziale ratunkowym przy ul. (...) w K.. Powódka przekazem pocztowym w dniu 26 marca 2010 r. przelała na rzecz pozwanego kwotę 600 zł. Pozwany otrzymał tę kwotę w dniu 30 marca 2010 r.

Wyjaśniając podstawę prawną rozstrzygnięcia, Sąd Rejonowy przybliżył istotę oraz przesłanki roszczenia o zadośćuczynienie i stwierdził, że powódka nie wykazała bezprawności działania pozwanego ani poniesienia szkody na skutek zachowania pozwanego. Powódka wywodziła swe roszczenie z faktu złożenia przez pozwanego wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, które- co do zasady- nie ma cech bezprawności. W razie niezasadnego wszczęcia egzekucji, powódka powinna była domagać się pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Powódka, wbrew powinnościom wynikającym z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c., nie zgłosiła również żadnych wniosków dowodowych celem potwierdzenia, że poniosła szkodę w związku z prowadzoną egzekucją. Niezależnie od powyższego, Sąd Rejonowy powołał art. 442¹ § 1 k.c. i stwierdził, że dochodzone roszczenie uległo przedawnieniu po upływie 3 lat od dowiedzenia się przez powódkę o skierowaniu przeciwko niej wniosku egzekucyjnego. Sąd Rejonowy nie dopatrywał się przy tym podstaw do stwierdzenia, że podniesienie zarzutu przedawnienia było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik postępowania, zasądzając na rzecz pozwanego refundację opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz taryfowego wynagrodzenia pełnomocnika w osobie adwokata.

Apelację od tego wyroku złożyła powódka, zaskarżając go w całości i domagając jego zmiany poprzez uwzględnienie powództwa w całości.

Skarżąca zarzuciła, że nie pozwolono jej na złożenie dodatkowych dokumentów na okoliczność prowadzenia w przeszłości postępowań przeciwegzekucyjnych, które jednak nie odniosły skutku z uwagi na fakt, że powódka nie mogła uiścić opłaty od pozwu z uwagi na zajęcia kont przez komornika w następstwie „bezpodstawnego działania” pozwanego, została jednak zwolniona od kosztów sądowych w postępowaniu ze skargi na czynność komornika. Kilkumiesięczne zablokowanie dostępu do kont bankowych było źródłem szkody po stronie powódki, uniemożliwiając jej uzyskanie konsolidacji kredytów i uzyskania niższych rat oraz pozbawiając ją środków do życia. Szkada ta, określona przez pozwaną na 7.500 zł, winna zaś podlegać kompensacie stosownie do art. 361 § 2 k.c. Pozwany wystąpił o nadanie klauzuli wykonalności już po zaspokojeniu świadczenia objętego tytułem egzekucyjnym, co zdaniem powódki było działaniem obliczonym na jej szykanowanie. Powódka zakwestionowała również przyjęcie Sądu Rejonowego, w myśl którego u komornika nie ma aktualnie akt spraw egzekucyjnych toczących się z jej udziałem, podając, że przeczy temu pismo, jakie otrzymała ona we wrześniu 2018 r. Skarżąca wskazała również szereg postępowań inicjowanych w celu zwalczania tytułu wykonawczego, lecz wobec braku zwolnienia od kosztów sądowych pozwy były zwracane. Podała ponadto, że w 2011 r. pozwany usiłował zwrócić jej kwotę 600 zł, której jednakże nie przyjął, uznając to działanie za „fortel”.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej okazała się częściowo zasadna.

Sąd odwoławczy przyjmuje za własne poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne, które w zasadzie były bezsporne.

W apelacji zarzucono sądowi pierwszej instancji, że ten nie rozpoznał właściwie sprawy i uniemożliwił powódce przedstawienia dodatkowych dokumentów świadczących o prowadzeniu sprawy przeciwko pozwanemu o pozbawienie wykonalności spornego tytułu wykonawczego. Biorąc pod uwagę, że na jedynej rozprawie doręczono powódce odpowiedź na pozew i powódka wniosła o określenie terminu do ustosunkowania się do tego pisma, czego Sąd nie uwzględnił, Sąd Okręgowy uznał za zasadny zarzut powódki o braku możliwości zajęcia stanowiska (powódka działa bez pełnomocnika) i określił powódce termin do złożenia pisma, w którym odniesie się do stanowiska pozwanego wraz ze złożeniem wszelkich wniosków dowodowych, co też powódka uczyniła.

Na gruncie zaskarżonego wyroku oś sporu między stronami postępowania dotyczyła postępowania egzekucyjnego (KM 2039/10) stanowiącego podstawę faktyczną dochodzonych pozwem roszczeń. Powódka twierdziła, że spłaciła przynależny pozwanemu dług w całości (powstałym w sprawie CSK 225/09) przed wszczęciem przedmiotowego postępowania egzekucyjnego.

Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo z powodu dwóch niezależnych od siebie przyczyn.

Po pierwsze sąd uznał, że złożenie wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przez pozwanego o wyegzekwowanie długu, nawet jeżeli było bezzasadne, nie pozwala przypisać mu bezprawności. Zatem nie można mówić o wykazaniu przesłanek odpowiedzialności deliktowej na zasadzie winy (art. 445 i 448 k.c.). O ile ów wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego był bezzasadny, powódce przysługiwało wniesienie powództwa przeciwegzekucyjnego, czego jednak w sprawie niniejszej nie wykazano (art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.).

Po drugie sąd w całości uwzględnił zarzut pozwanego o przedawnieniu dochodzonych pozwem roszczeń (art. 442¹ § 1 k.c.) uznając, że złożenie powyższego wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, co stanowiło czyn niedozwolony.

Ze stanu faktycznego jednoznacznie wynika, że pozwany otrzymał od powódki kwotę 600 zł w dniu 30 marca 2010 roku (CSK 225/09). W dniu 20 lipca 2010 roku wszczęto postępowanie egzekucyjne celem wyegzekwowania tej kwoty (KM 2039/10).

Pozwany wskazywał, że zwrócił powódce tę kwotę 600 zł, a to wobec braku wskazania przez nią tytułu zapłaty. Następnie powódka odmówiła odbioru tej kwoty i w formie przekazu pocztowego wróciła ona do pozwanego. Finalnie ta kwota 600 zł pozostała w rękach pozwanego.

Argumentacja pozwanego w przedmiocie odmowy przyjęcia przez niego kwoty 600 zł była bezpodstawna. Obowiązkiem wierzyciela jest przyjąć świadczenie (art. 450 k.c.). Jeżeli tytuł przekazu pocztowego wykorzystanego przez powódkę w zapłacie kwoty pieniężnej 600 zł uniemożliwił mu identyfikację tej płatności, to winien on tak otrzymane środki zaliczyć na poczet długu najdawniej wymagalnego (art. 451 § 3 k.c.).

Sąd stwierdzić należy, że doszło bezzasadnie do wszczęcia przedmiotowego postępowania egzekucyjnego.

Jednakże, w tym stanie rzeczy, rzeczywiście doszło do przedawnienia roszczenia. Sąd Okręgowy podziela w tym zakresie pogląd Sądu Rejonowego, że termin przedawnienia w tym zakresie wynosił 3 lata (art. 442¹ § 1 k.c.). Skoro powódka dowiedziała się o wszczęciu postępowania egzekucyjnego w 2010 r., a pozew wniosła w 2018 r. to roszczenie jest już przedawnione. W konsekwencji przedawnione jest roszczenie o zapłatę kwot związanych z egzekucją oznaczonych przez powódkę na łączną kwotę 1071,93 zł (1026,93 zł i 45 zł).

Powódka nie wykazała, aby doszło do przerwania biegu przedawnienia powyższych roszczeń. Z akt sprawy wynika, że postępowanie egzekucyjne zakończyło się wydaniem postanowienia o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego w dniu 8 sierpnia 2011 roku. Ten materiał powódka przedłożyła na etapie postępowania apelacyjnego. Nieistotny jest jednak fakt ponownego doręczenia powódce powyższego postanowienia, ponieważ nie świadczy on o przerwaniu biegu terminu przedawnienia stosownie do treści art. 123 k.c.

Sąd Okręgowy podziela także stanowisko Sądu Rejonowego w kwestii żądanego zadośćuczynienia, co powoduje, że zbędne jest przytaczanie tej argumentacji. Wskazać jedynie można, że powódka w żaden sposób nie wykazała aby na skutek działań pozwanego doznała krzywdy, którą należałoby zrehabilitować zadośćuczynieniem. Sama okoliczność, że powódce udzielono „pomocy doraźnej” w dniu 16.08.2010 r. (k. 2) o tym nie świadczy. Zauważyć bowiem trzeba, że zawiadomienie o wszczęciu egzekucji powódka otrzymała w lipcu 2010 r. (a więc miesiąc wcześniej niż udzielona powódce pomoc), a ponadto nie wykazane zostało jakiego rodzaju pomoc została udzielona, a w konsekwencji czy miało to związek z prowadzoną egzekucją. Innych wniosków dowodowych powódka nie złożyła. W konsekwencji podzielić należy pogląd wyrażony w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że roszczenie (zadośćuczynienie) nie zostało przez powódkę udowodnione.

Apelacja okazała się natomiast uzasadniona w zakresie kwoty 600 zł. Z ustaleń faktycznych, zresztą bezspornych, jednoznacznie wynika, że na skutek dwukrotnego pobrania tej kwoty doszło do bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego.

Podstawę prawną powyższego żądania upatrywać należy w treści art. 405 k.c., który wskazuje, że kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Zgodnie z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Roszczenie to nie jest jednocześnie przedawnione, bowiem termin wynosi 10 lat.

Żądanie zapłaty kwoty 600 zł, z uwagi na treść art. 455 k.c. stało się wymagalne dopiero z chwilą wniesienia pozwu w dniu 21 czerwca 2018 roku. Powódka w toku procesu nie wykazała, aby wcześniej wzywała pozwanego do zapłaty powyższej kwoty.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c. tj. od dnia wytoczenia powództwa.

W konsekwencji powyższego w punkcie 1. I części dyspozytywnej sentencji wyroku z dnia 12 listopada 2020 roku zmieniono zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądzono od pozwanego na rzecz powódki kwotę 600 zł (sześćset złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 czerwca 2018 roku do dnia zapłaty, a w punkcie II oddalono powództwo w pozostałym zakresie.

W punkcie 1.III zmieniono orzeczenie o kosztach postępowania przed sądem pierwszej instancji na zasadzie art. 100 k.p.c. uznając, że powódka utrzymała się w żądaniu pozwu w 7% (600 zł/8571,93 zł). Koszty postępowania łącznie wyniosły kwotę 2229 zł (kwota 429 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu oraz kwota 1.800 zł wynagrodzenia ustanowionego w sprawie zawodowego pełnomocnika pozwanego w osobie adwokata ustalonego od wartości przedmiotu sporu w oparciu o § 2 pkt 4) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 stycznia 2018 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych). Skoro powódka przegrała proces w 93% to obowiązana jest zwrócić pozwanemu kwotę 1644 zł (93 % z 2229 zł = 2072 zł – uiszczona opłata od pozwu w kwocie 429 zł).

Zażalenie powódki z dnia 14 marca 2019 roku na postanowienie z dnia 14 lutego 2019 roku z kolei podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w punkcie 2 sentencji wyroku z dnia 12 listopada 2020 roku. Powódka wniosła apelację od całości wyroku Sądu Rejonowego w Wieliczce z dnia 7 stycznia 2019 roku, a więc też od rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu. Prawdliwość orzeczenia o tych kosztach, co do zasady, jak i wysokości, była badana na gruncie apelacji. Złożone odrębnie zażalenie jako spóźnione podlegało odrzuceniu, o czym prawidłowo orzekł Sąd Rejonowy w zaskarżonym postanowieniu. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania przed Sądem Rejonowym podlegało badaniu i w konsekwencji powyższego uległo modyfikacji w ramach postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy nie orzekł o kosztach postępowania odwoławczego, co uzupełniono postanowieniem z dnia 11 lutego 2021 r.

SSO Liliana Kaltenbek SSO Lucyna Rajchel SSO Barbara Kursa